

## **ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈЕ О ОЦЕНИ ПРИЈАВЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ**

Наставно-научно веће Факултета политичких наука Универзитета у Београду је на седници одржаној 07.05.2026. године именovalo Комисију за преглед и оцену пријаве докторске дисертације кандидата **Владимира Јовановића**, под називом: **„Ефекти коришћења интернета на социјалну инклузију особа са интелектуалним тешкоћама“** у следећем саставу:

- проф. др Мирослав Бркић, редовни професор, Факултет политичких наука, Универзитет у Београду;
- проф. др Горан Недовић, редовни професор, Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију, Универзитет у Београду;
- проф. др Драгана Штекел, ванредна професорка, Факултет политичких наука, Универзитет у Београду).

На основу увида у пријаву докторске дисертације и пратећу документацију, Комисија подноси следећи:

### **РЕФЕРАТ О КВАЛИФИКОВАНОСТИ КАНДИДАТА И ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНЕ ТЕМЕ ЗА ДОКТОРСКУ ДИСЕРТАЦИЈУ**

#### **1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ И ДИСЕРТАЦИЈИ**

##### **1.1. Биографски подаци о кандидату**

Владимир Јовановић је рођен у Лозници, где је завршио основну и средњу школу. Године 2011. уписује Факултет политичких наука Универзитета у Београду, смер Социјална политика и социјални рад, који завршава 2015. године са просечном оценом 8,53.

Исте године уписује мастер академске студије социјалног рада на истом факултету, које завршава 2018. године са просечном оценом 9,75. Мастер рад под називом „Квалитет и доступност услуге Помоћ у кући за старе у Мачванском округу“ одбранио је са оценом 10. Школске 2020/21. године уписује докторске академске студије Социјалне политике и социјалног рада.

Професионални развој започиње 2015. године као сарадник демонстратор на Факултету политичких наука, где је био ангажован на наставним предметима Социјални рад у заједници и Социјална патологија током две школске године.

Паралелно са радом на факултету, био је запослен у организацијама цивилног друштва – Центру за истраживање и развој друштва IDEAS, а затим и у Центру за подршку и инклузију HELP NET, на позицији пројектног координатора. У оквиру ових ангажмана учествовао је у процесима реформе система социјалне заштите, са посебним фокусом на развој услуга у заједници.

Крајем 2019. године оснива сопствену консултантску агенцију. Као консултант сарађивао је са бројним домаћим и међународним организацијама и институцијама, међу којима су World Bank, ODIHR, OSCE, GIZ и Европска унија.

Од школске 2022/23. године ангажован је на Факултету за медије и комуникације Универзитета Сингидунум, на наставним предметима Теорије социјалног рада, Ресоцијализација осуђених лица, Социјални рад са групом и Заступање права рањивих група.

Поред наставног и консултантског рада, активно учествује у реализацији програма обука намењених континуираној едукацији запослених у систему социјалне заштите. Аутор је четири акредитована програма обуке код Републичког завода за социјалну заштиту.

Објавио је шест научних радова у индексираним научним часописима и коаутор је четири индексираних приручника.

## 1.2. Објављени радови

Кандидат Владимир Јовановић је самостално и у коауторству објавио неколико научних и стручних радова у националним часописима и публикацијама:

- Јовановић, В. (2023). Концептуализација политика дуготрајне неге (Long-term Care) за старију популацију – анализа (не)усаглашености Србије са карактеристикама у политикама присутним у Европској унији. Политичка ревија, 76(2), 163–186. <https://doi.org/10.5937/pr76-43698>
- Јовановић, В., Ивановић, А. (2021). Теорија правде Џона Ролса и (не)постојање елемената овог приступа у обликовању система социјалне заштите у делу материјалне подршке грађанима и грађанкама Републике Србије. Социјална политика, бр. 3, 53–69.
- Јовановић, В., Ивановић, А. (2020). Васпитни налози као облик имплементације диверзионих програма – критички осврт. Зборник Института за криминолошка и социолошка истраживања, бр. 2–3, стр. 143–156. DOI: 10.47152/ziksi2020239.
- Јовановић, В., Ивановић, А. (2019). Упоредна анализа политика пружања услуге помоћ у кући за старије особе у државама Европске уније. Геронтологија, 47(1), 11–31.
- Јовановић, В. (2018). Анализа положаја деце са сметњама у развоју која живе у руралним пределима града Ваљева. Социјална политика, 51(1), 61–86.
- Јовановић, В., Бркић, М. (2016). Концепт нормализације. Социјална политика, 51(1), 7–25.

Кандидат је аутор и неколико приручника:

- Ивановић, А., Јовановић, В. (2020). Националне мањине у остваривању својих права кроз (само)заступање. Београд: Центар за промоцију равноправности и отвореног друшва. ISBN-978-86-81924-00-6.
- Ајвазовић М., Јовановић, В. (2020). Ромска културно – историјска баштина. Центар за подршку и инклузију HELP NET. Београд. ISBN: 978-86-81438-04-6. COBISS.SR-ID 26485257.

- Бркић, М., Перић, С., Јакшић, И., Јовановић, В. (2020). Перцепција родних улога и друштвено прихватљивих образаца понашања од стране адолесцената мушког пола. Центар за подршку и инклузију HELP NET. Београд. ISBN: 978-86-81438-03-9. COBISS.SR-ID 18356233.

Владимир Јовановић је коаутор неколико акредитованих програма обуке са провером знања од стране Републичког завода за социјалну заштиту:

- Коаутор програма обуке за стручне раднике у систему социјалне заштите РС, под називом „Сензибилизација за рад и улога запослених у систему социјалне заштите у процесу остваривања социјалне инклузије особа са инвалидитетом“ (2025);
- Коаутор програма обуке за сараднике у систему социјалне заштите РС, под називом „Програм обуке за геронтодомаћице/геронтодомаћине за пружање услуге помоћи у кући“ (2019).
- Коаутор програма обуке за стручне раднике у систему социјалне заштите под називом „Обука за рад са трансродним и транссексуалним особама у систему социјалне заштите“ (2019).
- Коаутор програма обуке за стручне раднике у систему социјалне заштите, под називом „Остваривање људских права особа са менталним и интелектуалним тешкоћама“ (2018).

### **1.3. Оцена важнијих радова**

Објављени радови кандидата указују на његово континуирано интересовање за широк дијапазон тема у области социјалне политике и социјалног рада, са фокусом на вулнерабилне групе.

Кандидат се у раду „*Концепт нормализације*“ бави анализом једног од кључних теоријских и практичних концепата савременог система социјалне заштите и рада са особама које се налазе у неповољном друштвеном положају. Фокус рада усмерен је на разумевање настанка, развоја и садржине концепта нормализације, као и његовог значаја за трансформацију институционалних модела подршке и развој приступа заснованих на

правима корисника. У раду је примењена метода анализе садржаја релевантне домаће и међународне литературе.

Посебна пажња посвећена је разматрању односа између процеса деинституционализације, социјалне укључености и остваривања права особа са инвалидитетом (превасходно особа са интелектуалним и менталним тешкоћама) и других рањивих група. Кандидат указује на значај нормализације као концептуалног основа развоја савремених социјалних услуга и закључује да његово доследно спровођење представља важан предуслов унапређења квалитета живота корисника система социјалне заштите.

У раду *„Анализа положаја деце са сметњама у развоју која живе у руралним пределима града Ваљева“* Владимир Јовановић се бави анализом положаја деце са сметњама у развоју и инвалидитетом која живе у руралним подручјима града Ваљева. Рад представља студију случаја која омогућава процену њиховог положаја и потреба у областима социјалне сигурности, здравствене заштите, приступа услугама и живота у породичном окружењу.

Рад је заснован на комбинацији квалитативне и квантитативне методологије, укључујући теренске посете породицама, интервјуе са родитељима, анкетно прикупљање података и анализу документације релевантних институција. Налази указују на вишеструке облике социјалне искључености, ограничену доступност услуга, недовољну информисаност породица о правима и изражене територијалне неједнакости у приступу подршци. Кандидат закључује да је неопходно развијати доступније и интензивније моделе подршке како би се обезбедило равноправно учешће ове популације у друштвеном животу.

Владимир Јовановић се у коауторству, у раду *„Упоредна анализа политика пружања услуге Помоћ у кући за старије особе у државама Европске уније“* бави анализом једног од значајних сегмената савремених политика социјалне заштите усмерених на подршку старијој популацији.

Предмет рада је сагледавање различитих модела организације и пружања услуге помоћ у кући у државама Европске уније, са циљем идентификовања доминантних приступа у одговору на потребе старијих особа и разматрања могућности њихове примене у домаћем

контексту. Полазећи од процеса демографског старења и повећане потребе за развојем услуга у заједници, кандидат разматра значај ове услуге као инструмента очувања квалитета живота и функционалне самосталности корисника. У раду је примењена метода анализе садржаја и компаративна анализа политика социјалне заштите у одабраним државама Европске уније.

Кандидат анализира организационе и институционалне карактеристике система пружања услуге, начин финансирања, расподелу надлежности и принципе доступности и индивидуализације подршке. Налази рада указују да међу државама постоје значајне разлике у моделима организације услуге, али и заједничке тенденције развоја подршке у заједници и интегрисаног приступа потребама старије популације. Допринос рада огледа се у систематизацији европских искустава и указивању на могућности унапређења политика социјалне заштите и развоја услуге помоћ у кући у Републици Србији.

Рад *„Концептуализација политика дуготрајне неге (Long-term Care) за старију популацију – анализа (не)усаглашености Србије са карактеристикама у политикама присутним у Европској унији“* се бави анализом политика дуготрајне неге за старију популацију и проценом степена усаглашености Републике Србије са доминантним карактеристикама модела развијених у државама Европске уније. Посебан фокус рада усмерен је на концептуално одређење дуготрајне неге и идентификовање кључних елемената који обликују савремене јавне политике у овој области. Примарно методолошко упориште рада представља анализа садржаја релевантних докумената и компаративна анализа политика.

Кандидат указује да развој система дуготрајне неге представља једно од централних питања савремених социјалних политика услед демографског старења и промена структуре потреба становништва. Закључује да постоје одређени помаци у приближавању европским праксама, али и значајан простор за унапређење институционалних и нормативних решења у Републици Србији.

## **2. ПРЕДМЕТ И ЦИЉ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈА**

У формулацији проблема и предмета предложене докторске дисертације кандидат Владимир Јовановић полази од становишта да је интернет, у условима свеобухватне дигитализације друштва, постао један од најзначајнијих механизма социјалне инклузије. Као средство комуникације, информисања, образовања и друштвене интеракције, интернет представља важан ресурс за активно учешће појединаца у савременом друштву. Полазећи од савремених теоријских приступа дигиталној инклузији, према којима дигитална укљученост подразумева више од самог приступа технологији и обухвата могућност пуног и ефективног учешћа у друштву посредством информационо-комуникационих технологија (Reisdorf и Rhinesmith, 2020), кандидат интернет посматра као један од значајних фактора социјалне укључености и квалитета живота особа са интелектуалним тешкоћама. Овако постављен теоријски оквир представља полазиште за разматрање улоге интернета као потенцијалног ресурса социјалне инклузије ове популације.

Последњих деценија дигиталне технологије постале су један од најзначајнијих предуслова за социјалну укљученост, приступ информацијама, образовању, запошљавању, учешћу у друштвеном животу и остваривању различитих права. Кандидат указује да приступ интернету и информационо-комуникационим технологијама не представља само техничко питање, већ важан предуслов за остваривање основних људских права, социјалну укљученост и пуну партиципацију особа са инвалидитетом. У прилог томе наводи да Конвенција УН о правима особа са инвалидитетом препознаје равноправан приступ информацијама, комуникацијама и дигиталним технологијама као један од предуслова остваривања права на учешће у животу заједнице. Истовремено, бројна истраживања указују да особе са интелектуалним потешкоћама остају једна од најугроженијих група када је реч о дигиталној инклузији, услед различитих препрека које се односе на доступност технологије, приступачност дигиталних садржаја, дигиталне компетенције, подршку окружења и институционалне факторе.

Полазећи од ученог недостатка емпиријских сазнања у домаћем контексту, кандидат указује на потребу за систематским испитивањем доступности и начина коришћења интернета код особа са интелектуалним тешкоћама, као и његовог доприноса њиховој социјалној инклузији. Посебан значај истраживања огледа се у настојању да се идентификују индивидуални, институционални и друштвени фактори који подстичу или

ограничавају коришћење интернета и његове ефекте на социјалну укљученост, чиме се настоји попунити значајан истраживачки јаз и обезбедити емпиријска основа за процену остваривања права гарантованих међународним и националним нормативним оквиром.

Полазећи од наведених теоријских и емпиријских сазнања, кандидат као предмет истраживања формулише анализу доступности и ефеката коришћења интернета на социјалну инклузију особа са интелектуалним тешкоћама, са посебним фокусом на факторе који обликују различите облике дигиталне партиципације ове популације. Полазећи од теорије дигиталне укључености, кандидат интернет не посматра искључиво као технички ресурс, већ као средство чија употреба зависи од постојања адекватне подршке, прилагођавања и могућности за развој дигиталних компетенција.

Кандидат предмет истраживања додатно проширује укључивањем непосредног социјалног и институционалног окружења особа са интелектуалним тешкоћама, односно родитеља и/или старатеља, професионалаца и руководиоца организација које пружају услуге социјалне заштите. На тај начин настоји да испита на који начин ставови, праксе и организациони услови утичу на доступност интернета, обрасце његовог коришћења, као и могућности остваривања права на самоодређење, слободу избора и дигиталну партиципацију особа са интелектуалним тешкоћама.

У складу са тим кандидат Владимир Јовановић као основни циљ истраживања дефинише научну експлорацију односа између коришћења интернета и нивоа социјалне инклузије особа са интелектуалним тешкоћама, кроз испитивање доступности и сврхе његове употребе, идентификацију образаца дигиталне партиципације, као и начина на који породица, односно стратељи и професионалци запослени код пружаоца услуга регулишу приступ интернету.

Полазећи од основног циља, *посебни циљеви* истраживања су:

- Анализа начина и сврхе коришћења интернета од стране особа са интелектуалним тешкоћама у Републици Србији;
- Анализа облика и нивоа (формалне и неформалне) подршке у коришћењу интернета;

- Испитивање ефеката коришћења интернета на различите димензије социјалне инклузије, укључујући: социјалне интеракције, укљученост у заједницу, приступ информацијама, образовању и услугама, као и учешће у економским, културним и рекреативним активностима;
- Испитивање утицаја породице и професионалаца запослених код пружаоца услуга на доступност, приступ и начин коришћења интернета од стране особа са интелектуалним тешкоћама и њихове импликације на социјалну инклузију;
- Идентификација и анализа ризика којима су изложене особе са интелектуалним тешкоћама у виртуелном простору на основу извештавања самих особа;
- Анализа перцепција особа са интелектуалним тешкоћама и њиховог окружења (породичног/неформалног и професионалног/формалног) о значају, препрекама, ризицима и изазовима у коришћењу интернета;
- Компарација нивоа социјалне укључености у посматраним димензијама у односу на подршку коју добијају и доступност интернета;
- Компаративна анализа ефеката коришћења интернета на различите димензије социјалне инклузије (социјалне интеракције, укљученост у заједницу, приступ информацијама, образовању, економским, културним, забавним и рекреативним активностима) особа са интелектуалним тешкоћама у односу на тип услуге који користе (услуге у заједници наспрам резиденцијалних установа).

### 3. ОПИС САДРЖАЈА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

*У првом делу рада – Теоријско-методолошке поставке рада*, кандидат ће образложити научни проблем, предмет, циљеве и хипотетички оквир истраживања, као и научни и друштвени значај теме. У овом делу биће представљен теоријски оквир истраживања, заснован на теоријама деинституционализације, нормализације, валоризације друштвених улога, дигиталне укључености, екосистемској теорији и концепту информационог капитализма, као и појмовни и методолошки оквир на којем се заснива истраживање.

*У другом делу рада – Теоријски приступи инвалидности*, биће приказан развој различитих теоријских модела разумевања инвалидности, од медицинског и психо-социјалног

приступа до савременог социјалног модела заснованог на људским правима. Посебна пажња биће посвећена концепту социјалне инклузије и дигиталне инклузије, као и њиховом значају за положај и друштвену партиципацију особа са интелектуалним тешкоћама.

Кандидат ће у *трећем делу рада – Нормативни оквир*, анализирати међународне и националне правне и стратешке документе који регулишу права особа са инвалидитетом у области приступа информационо-комуникационим технологијама и дигиталном окружењу. Посебан акценат биће стављен на анализу нормативних основа које се односе на социјалну инклузију, приступачност и дигиталну партиципацију особа са интелектуалним тешкоћама.

У *четвртном делу рада – Приказ резултата истраживања*, биће представљени и анализирани резултати емпиријског истраживања. У оквиру овог дела посебно ће бити приказани налази добијени квантитативним и квалитативним истраживачким поступцима, са фокусом на доступност интернета, обрасце његовог коришћења и ефекте на социјалну инклузију особа са интелектуалним тешкоћама.

Добијени резултати биће критички размотрени и интерпретирани у *петом делу рада – Дискусија*. Посебна пажња биће посвећена тумачењу фактора који подстичу или ограничавају дигиталну партиципацију и социјалну инклузију испитиване популације и анализи евентуалним разлика које постоје између особа са интелектуалним тешкоћама у односу на окружење у коме живе – у институцији или заједници.

У *шестом делу рада – Закључна разматрања и препоруке*, кандидат ће сумирати најважније резултате истраживања, указати на њихов научни и практични значај, као и формулисати препоруке за унапређење јавних политика, система социјалне заштите и праксе подршке особама са интелектуалним тешкоћама у области дигиталне инклузије.

#### **4. ПОЛАЗНЕ ХИПОТЕЗЕ**

Кандидат у предложеној докторској дисертацији полази од следећих општих и посебних хипотеза:

*Општа хипотеза*

Различити аспекти дигиталне укључености (доступност, начин и сврха употребе интернета), у интеракцији са формалном и неформалном подршком, детерминишу ниво социјалне инклузије особа са интелектуалним тешкоћама.

Из основне хипотезе произилазе следеће посебне хипотезе:

*Посебна хипотеза 1:* Интернет је ограничено доступан особама са интелектуалним тешкоћама, што се огледа у контролисаним условима приступа и ниској аутономији корисника у одлучивању о коришћењу интернета.

*Посебна хипотеза 2:* Особе са интелектуалним тешкоћама интернет најчешће користе у сврху комуникације, забаве и одржавања социјалних контаката.

*Посебна хипотеза 3:* Постоји позитивна корелација између нивоа доступности интернета и нивоа социјалне инклузије особа са интелектуалним тешкоћама.

*Посебна хипотеза 4:* Начин употребе интернета представља значајан предиктор социјалне укључености особа са интелектуалним тешкоћама, при чему активни облици употребе интернета имају позитивније импликације на социјалну укљученост у поређењу са пасивном употребом.

*Посебна хипотеза 5:* Начин и интензитет подршке у коришћењу интернета значајно варирају у зависности од типа окружења (породица/заједница насупротив институцији).

*Посебна хипотеза 6:* Особе са интелектуалним тешкоћама које имају индивидуализовану подршку прилагођену њиховим потребама остварују виши ниво партиципације на интернету и виши ниво социјалне инклузије.

*Посебна хипотеза 7:* Виши ниво подршке, повољнији ставови окружења и већи индивидуални капацитети повезани су са већим нивоом социјалне укључености.

*Посебна хипотеза 8:* Родитељи и старатељи у већој мери ограничавају приступ интернету особама са интелектуалним тешкоћама у поређењу са професионалцима запосленим код

пружаоца услуга, при чему су та ограничења доминантно условљена перцепцијом ризика и патерналистичким приступом, а не индивидуалним капацитетима корисника.

*Посебна хипотеза 9:* Родитељи, старатељи и професионалци процењују значај интернета за социјалну укљученост особа са интелектуалним тешкоћама нижим у односу на саме особе са интелектуалним тешкоћама.

*Посебна хипотеза 10:* Особе са интелектуалним тешкоћама показују вољу, жељу и мотивацију да партиципирају на интернету, али истовремено показују недовољно разумевање потенцијалних ризика у виртуелном простору.

*Посебна хипотеза 11:* Постоји позитивна корелација између учесталости коришћења интернета особа са интелектуалним тешкоћама и изложености ризицима.

*Посебна хипотеза 12:* Особе са интелектуалним тешкоћама које живе у заједници имају више приступа и прилагођенију подршку у коришћењу интернета у поређењу са корисницима домског смештаја, што се огледа у израженим позитивним ефектима на социјалну инклузију.

## 5. МЕТОДЕ ИСТРАЖИВАЊА

Због комплексности истраживачког проблема, кандидат ће у свом раду користити комбинацију квалитативних и квантитативних методологија тзв. мешовити метод, са циљем свеобухватнијег сагледавања односа између доступности интернета и социјалне инклузије особа са интелектуалним тешкоћама. Овај приступ омогућава истовремено испитивање ширих образаца и тенденција, као и дубље разумевање искустава и ставова учесника истраживања.

У квантитативном делу истраживања користиће се упитник, који ће бити креиран за потребе овог истраживања. Упитник ће бити намењен и дистрибуиран стручним радницима, стручним сарадницима и сарадницима, запосленим код пружалаца услуга социјалне заштите и родитељима/старатељима особа са интелектуалним тешкоћама са циљем прикупљања података о: степену и начину доступности интернета особама са интелектуалним тешкоћама; факторима који утичу на доступност интернета; врсти подршке коју пружају особама са интелектуалним тешкоћама у обезбеђењу приступа и коришћењу интернета; самопроцени знања, вештина и компетенција неопходних за

пружање одговорајуће подршке особама са интелектуалним тешкоћама за коришћење интернета; сврси и начину коришћења интернета од стране особа са интелектуалним тешкоћама; процени капацитета особа са интелектуалним тешкоћама за партиципацију, обимом и начином потребне подршке; перцепцији ефеката интернета на социјалну инклузију особа са интелектуалним тешкоћама и то у области социјалне интеракције, укључености у заједницу, приступа информацијама, образовању, економским, културним и рекреативним активностима, забави; ставовима у вези са бенефитима, изазовима и ризицима употребе интернета и интернет технологија по особе са интелектуалним тешкоћама; подстицању, односно спутавању, партиципације на интернету, као и шта су разлози таквог поступања; процени мотивисаности и воље особа са интелектуалним тешкоћама да користе интернет. Када је реч о узорку који ће чинити родитељи/старатељи укупан број испитаника ће износити 100 родитеља/старатеља, док ће у узорак професионалаца у систему социјалне заштите чинити минимум 155 професионалаца, од чега 60 стручних радника, 20 стручних сарадника и 75 сарадника.

У квалитативном делу истраживања биће примењена анализа садржаја, полуструктурирани интервјуи и фокус група.

Полуструктурирани интервјуи биће реализовани са особама које имају интелектуалне тешкоће са циљем сагледавања њихове перспективе са фокусом на области који се односе на искуство коришћења интернета, сврху у коју се користи, значаја изазова и ризика које интернет партиципација са собом носи и перцепцију потребне подршке. Овај метод прикупљања података је одабран због његове примерености специфичностима циљне групе. Узорак корисника у интервјуима ће чинити 100 особа са интелектуалним тешкоћама који користе услуге социјалне заштите - услуга дневног боравка, становања уз подршку, предах смештаја и домског смештаја институционалног типа. У узорак ће бити укључени корисници трећег и четвртог степена подршке који су препознати као категорија која „може да брине о себи уз прилагођену подршку“ (Правилник о ближим условима и стандардима за пружање услуга социјалне заштите, члан 15).

У циљу прикупљања података о перцепцији руководиоца, истраживање ће укључити и фокус групе са руководиоцима установа и организација које су пружаоци услуга

социјалне заштите за особе са интелектуалним тешкоћама (услуга дневни боравак, становање уз подршку, предах смештај и домски, институционални смештај). Циљ је прикупљање података о организационим и институционалним факторима који обликују доступност и начин коришћења интернета, као и сагледавање улоге интерних политика, процедура и управљачких пракси у подстицању или ограничавању дигиталне партиципације ове популације.

## **6. ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ И НАУЧНИ ДОПРИНОС**

Постојећа литература упућује на чињеницу да употреба и ефекти интернета на социјалну инклузију особа са интелектуалним тешкоћама нису до сада представљали предмет емпиријских радова у Републици Србији, као ни у региону.

Анализа досадашњих сазнања у међународном контексту указује да су истраживања најчешће била усмерена на испитивање дигиталних компетенција и капацитета ове популације, улоге непосредног социјалног окружења у омогућавању или ограничавању приступа интернету, перцепције ризика повезаних са његовом употребом, као и мотивационих фактора и образаца дигиталне партиципације. Истовремено, кандидат указује на ограниченост могућности директног преношења ових налаза на домаћи контекст због постојања значајних друштвених, културних и институционалних специфичности.

Стога се научни значај предложеног истраживања огледа се пре свега у попуњавању постојећег истраживачког јаза у области дигиталне партиципације и социјалне инклузије особа са интелектуалним тешкоћама у Републици Србији. Посебан научни допринос огледа се у интердисциплинарном повезивању концепата дигиталне и социјалне инклузије, као и у анализи начина на који доступност интернета, обрасци његовог коришћења и различити облици подршке утичу на социјалну укљученост особа са интелектуалним тешкоћама. Истраживање ће омогућити боље разумевање повезаности дигиталне партиципације и различитих домена социјалне инклузије, уз сагледавање специфичности различитих животних аранжмана и услуга социјалне заштите које користе особе са интелектуалним тешкоћама.

Друштвени значај предложене докторске дисертације огледа се у обезбеђивању научно утемељених сазнања о доступности, начинима и обрасцима коришћења интернета од стране особа са интелектуалним тешкоћама, као и о утицају дигиталне партиципације на њихову социјалну инклузију. Добијени налази могу представљати значајну основу за креирање и унапређење јавних политика, услуга и програма подршке усмерених ка развоју дигиталне инклузије ове популације.

Посебан друштвени допринос истраживања огледа се у процени степена остваривања права особа са интелектуалним тешкоћама у области дигиталне партиципације и приступа информационо-комуникационим технологијама, као и у сагледавању разлика у положају корисника институционалних услуга и услуга које се пружају у заједници. На тај начин истраживање може допринети унапређењу праксе социјалне заштите и јачању услова за пуније учешће особа са интелектуалним тешкоћама у савременом друштву.

## **ЗАКЉУЧАК**

Стручне компетенције Владимира Јовановића, његово дугогодишње професионално интересовање за област људских права вулнерабилних група, и пре свега, особа са инвалидитетом, радно искуство и предлог докторске дисертације представљају основ за закључак о оспособљености канодата за рад на дисертацији и њен успешан завршетак.

Научни и друштвени значај предложене теме у контексту недостајућих сазнања о овој категорији корисника система социјалне заштите и јасно дефинисани циљеви истраживања говоре у прилог добре припреме и утемељености за израду једног оваквог рада. Структура предложеног рада, истраживачка питања, избор метода и техника које ће се примењивати у истраживању, прелиминарни списак литературе, испуњава прописане услове за израду докторске дисертације.

Комисија констатује да је предложена тема научно оправдана, методолошки утемељена, друштвено релевантна и у складу са савременим токовима научних истраживања у

области социјалне политике и социјалног рада, као и да Владимир Јовановић испуњава све услове предвиђене законом, статутом факултета, односно Универзитета за израду докторске дисертације.

### **МИШЉЕЊЕ И ПРЕДЛОГ КОМИСИЈЕ**

На основу свега изнетог Комисија предлаже Наставно-научном већу Факултета политичких наука Универзитета у Београду да одобри кандидату **Владимиру Јовановићу** израду докторске дисертације на тему **„Ефекти коришћења интернета на социјалну инклузију особа са интелектуалним тешкоћама“**, за ментора одреди проф. др Драгану Штекел и упути такав предлог Универзитету у Београду у даљу процедуру.

### **КОМИСИЈА**

---

Проф. др Мирослав Бркић, редовни професор

Факултет политичких наука, БУ

---

Проф. др Горан Недовић, редовни професор

Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију, БУ

---

Проф. др Драгана Штекел, ванредна професорка

Факултет политичких наука, БУ

Београд, 26.05.2026. године.